GAZETA LWOWSKA.

We Srodę — Nro. 107. — 17. Września 1823.

Wiadomości kraiowe.

Uwiadomienia

C. K. Rządu kraiowego.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z dnia 22. Czerwca r. b. raczył stósownie do przepisów naywyższego uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź Józefowi de Rotari właścicielowi ziemskiemu, mieszkaiącemu w Weronie pod Nrm. 107 pięcletny przywiley na wynalazek machiny (ekonomicznym geonoforem zwaney) do wydobywania ziemi przez powietrze albo z dołu do góry, lub też w poziomym kierunku, a to z łatwością i z zupełnie dobrym, inż przez trzy lata doświadczonym pośpiechem; która machina tę ma własność, że ośm robotników do niey potrzeba, to iest: dwóch do nakładania ziemią dwóch skrzyń, która z machiną w nieprzerwanym związku zostaie, dwóch znowu robotników do obracania machiny, a czterech innych do odrzucania daléy ziemi, którą dwie wolno wiszące skrzynie na kopę wyrzucaią; przy czém ieszcze ta korzyść poiawia się, że każda z tych wolno wiszących skrzyń w pół minuty w gorę ukośney płaszczyzny na długość 140 stóp Werońskich, ośm łaszt ziemi wydobywa, i że za pomocą tych dwóch tylko skrzyń wiszących, w godzinie iedney przecież 960 łaszt, a przez cały dzień roboczy, to iest: w 10 godzinach 9600 łaszt ziemi, na wysokość powyższą wydobywa się; tudzież że przez porównanie roboty, zapomocą wspomnioney machiny uskutecznioney, z robotą przez ludzi lub kołowe machiny uskuteczniana, okazuie się rezultat różnicy iak 11 do 150.

Nayiaśnieyszy Pan naywyższą uchwałą z d. 29. Czerwca r. b. i stosównie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 raczył Józefowi Roller, fabrykantowi pugilaresów w Laimgrube Nro. 104, Karolowi Hirschfeld, uprawnionemu stolarżowi w Laimgrube Nro. 173 i Józefowi Pichler, uprzywileiowanemu stolarzowi w Laimgrube Nro. 128. mieszkaiącym, nadać pięcletni przywiley na wynalazek robienia szczególnieyszym sposobem wszelkiego gatunku parasolów, wyiąwszy teraz używanych okrągłych, takowe maią kształt pięknieyszy, iak dotąd używane, każda sztuka poiedyńcza ma dwoiaką postać; parasol rozpięty podobny do łuku, złożony do lutni Appolina daie się na wszystkie strony rozebrać, schować do kasetki damskiey, lub może bydź za laseczkę od dam noszony i opatrzony ukrytem zwierciadełkiem; daléy na wynalazek robienia wszelkiéy zasłony od promieni słonecznych z iedwabiu, materyi bawełnianéy, skóry lub papieru, ozdobionéy malowidłami i wyszywaniem, kształt zewnętrzny temi materyiami pokrytym bydź maiący z drzewa, rybiego rogu, trzciny, rogu lub kości sporządzaiąc i takowemu różne przydaiąc ozdoby.«

Przy rozdawaniu nagrod ustanowionych celem polepszenia chowu koni na dniu 6. Lipca r. b. w Ulaszkowicach przedsięwziętem, otrzymały takowe nagrody następuiące osoby: 1) za przychów naypięknieyszych źrebców po stadnikach skarbowych: Szlachcic czynszowy Szczepan Hołyński z Czortkowa, Daniel Lipowy poddany z Uhrynia i Dominik Czyniawski Ekonom z Sorok, każdy po 20 dukatów w złocie; 2) za przychów naypięknieyszych klaczek po stadnikach skarbowych: poddani Fedko Sieraczyński i Pańko Dowbeńka z Czarnokonia, każdy po 6 Cz. Zł. w złocie. — Co ninieyszem do powszechnéy podaie się wiadomości.

Przy rozdawaniu nagrod ze Skarbu rządowego, celem polepszenia chowu koni i bydła, na dniu 24. Czerwca r. b. w Bochnii przedsięwziętém, otrzymały następuiące osoby ustanowione premiia. 1) za przychów naypięknieyszych źrebców po stadnikach skarbowych: Józef Miecielski ekonom z Wroblówna, Franciszek Zwinger chałupnik z Bochnii i X. Landowski pleban z Zabieszowa; każdy z nich po 20 Cz. Zł. w złocie; 2) za przychów naypięknieyszych klaczek po stadnikach skarbowych: poddani Szymon Zdebski z Kobylca, Sebastyan Budysz z Łęczkowic, Woyciech Czop z Zabłocia i Ludwik Karus z Wielkiey Wsi, każdy po 6 Cz. Zł. w złocie; 3) za przychów naypięknieyszych byków,

poddani Sebastyan Sitko z Gorszkowa i Goczal z Łazan, każdy po 12 ZR. w monecie konwencyyney; nakoniec 4) za przychów naypięknieyszych krów, poddani Michał Speidel z Woytowstwa, Piótr Babicz z Stanisławic, Wafidrąg z Jodłowki i Tomasz Sikora z Niedar, każdy po 8 ZR. w monecie konw.

Z Tyrolu. — O dalszey podróży Arcy-Xięcia Ferdynanda Następcy Tronu donoszą z Halli pod d. 18. Sierpnia co następnie: »Cesarzewic Jmć przybył tutay o 7 godzinie z rana powitany przed miastem od milicyi ubraney w nowych mundurach, od szkolney młodzieży i od ludu pracuiącego przy żupach. Wysiadł na placu przed gmachem dyrekcyi gorniczey i żup, gdzie czekały na Następce Tronu wszystkie władze wraz z duchowieństwem, i oglądał tam wzory rozmaitych używanych machin, wyobrażenia gór solnych, i sposobu warzenia soli, iako też rysunki różnych urządzeń i zakładów. Oglądał potém jeognostyczne zbiory minerałów i płody sztuki tuteyszego gornictwa i żup iako też wyroby wyszłe z fabryki mosiądzu będącey w Achenrain. Zwiedził żupy solne i magazyny, z kąd udał się do instytutu woyskowego wychowania, a z tamtąd do szkół gymnazyialnych, które iuż prawie pół trzecia sta roku założone są w tém mieście.«

Kurs Wiedeński z dnia 6go Września: Obligacyie długu Stanu 5 procentowe w M. K. 82 1/16. — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1820 za 100 ZR. M. K. ——— — Obligacyie na pożyczkę do wygrania przez losy z r. 1821 za 100 ZR. M. K. 103 3/8 — Certyfikaty na pożycz. z r. 1821 za 100 M. K. ——— Kurs na Augszburg za 100 Kur. 98 1/8 Uso. — Moneta konwencyyna za 100, 249 7/8. — Akcyie bankowe, iedna po 921 3/4 ZR. M. K.

Wiadomości zagraniczne

Zjednoczone Stany Ameryki północnéy.

Przez Stany Zjednoczone ciągnie się teraz w połudnowo zachodnim kierunku porządnie urządzona droga pocztowa z Ansonu w prowincyi Mainę przez Washington, Nashwille i Tennesse wynosząca mil 1448, a przez mil 1369 prowadzi druga równie doskonała drogą w kierunku północnym.

Indyie Wschodnie.

Piszą z Batawii pod d. 22. Marca: Dnia 3. w. m. dawał nasz Jeneralny Gubernator w Celebes ostatnie posłuchanie posłom Króla z Goi, którzy przybyli tu przed kilku miesiącami, by złożyć uszanawanie rządowi Niderlandzkiemu. Poselstwo składało się z dwóch Rajahsów spokrewnionych z Królem, których świta składała się więcey iak ze 300 osób. — Przez wybuchy góry ognistey Galoengoeng w Październiku roku zeszłego utraciło życie 4011 ludzi.— Nasz Kommissarz z Borneo poskromił zbroyną ręką i przyprowadził do porządku nie mało wyuzdanych zgrai Chińczyków z Tortongu.

Portugaliia i Brazyliia.

Do Londynu przybyły następuiące wiadomości od Ajenta wyspy Jersey: »Kapitan le Maitre iako goniec przybył tutay z Rio-de-Janeiro przed 49 dniami. Dnia 7. t. m. rozmawiał się na przewozowym okręcie Louiza płynącym z Bahii do Lizbony z Kapitanem tegoż okrętu, ten uwiadomił go, że Madeira całkiem opuścił Bahiią i że z woyskiem na pokładzie odpłynął na woiennych i kupieckich okrętach. Zabrał z sobą śrebro z kościołów i wszystkie kosztowności miasta. Lord Cochrane nieprzeszkadzał bynaymniey iego odpłynięciu.«

Król Jmć Portugalski uznał Rejencyią w Madrycie i uwierzytelnił przy niéy Komandora, Antonio Saldanha da Gama iako nadzwyczaynego Posła i pełnomocnego Ministra do czasu uwolnienia Króla, oświadczył oraz, że Xiążę Villa-Hermoza, którego Rejencyia iako nadzwyczaynego Posła przy Królu Jmci nayprawowiernieyszym zawierzytelniła, ze zwykłemi obrzędami przyiętym bydź ma. Co godzina spodziewano się Xięcia Hermozę w Lizbonie.

Hiszpaniia.

Przez nadzwyczayną sposobność odebraliśmy Paryzkie Gazety z d. 27., 28. i 29. Sierpnia, z których udzielamy nayważnieyszych rzeczy:

Monitor z d. 28. Sierpnia zawiera następuiące doniesienie Marszałka Oudinot do Ministra Woyny:

„Madryt d. 21. Sierpnia 1823."

»Mości Marszałku! Jenerał Bourke donosi mi pod d. 17. b. m., że Hrabia Karthageny posłał Officera z tą wiadomością do rejencyi, iż załoga Korunny poddała się pod iego rozkazy, i że na niego to zdaie, ażeby e iey korzyści i warunki, pod któremi wspomnione miasto otworzy bramy, umawiał się z Jenerałem Bourke. To samo doniósł mi także Jenerał Bourke i dodał ieszcze, że ponieważ iuż tak długo w dobrém z nami zostaie porozumieniu, umowy z miastem Korunną starać się będzie w krótkim czasie ukończyć i t. d.«

Monitor z d. 29. Sierpnia umieścił następuiące telegraficzne doniesienie przybyłe z Bajonny:

Dowodzca Bajonny do JW. Ministra Woyny.

Jenerał Bourke podpisał d. 14. Konwencyią, mocą którey ma się poddać Korunna pod temi samemi warunkami, na iakie Jenerałowi Moryllo przystać pozwolono.

Tenże Monitor z dnia tego samego umieścił poniżey doniesienie Marszałka Moncey do Ministra Woyny:

Villafranka dnia 22. Sierpnia 1823.

Nieprzyiaciel cofa się daley; d. 19. był w Tarrega.

Brygada Tromelina i woysko Barona d'Eroles weszło do tego miasta d. 20. w. m. Tego samego dnia przybyli Konstytucyioniści do Momblanch.

Z brygadą Achand udałem się przez Igualadę do Villafranki.

Dzisiay woysko połączone obierze sobie stanowisko. Prawe skrzydło stanie w Momblanch, lewe w Torregrasse przeciw Col de Santa Christina. Jutro opanuiemy Valls, Col de Santa Christina i Vendrell. Dotąd nie dam nieprzyiacielowi pokoiu, dopokąd się na iednem mieyscu nie zastanowi.

Załoga Barcelony zrobiła d. 19. nową wycieczkę, która tak się iey nie udała iak i poprzednie.

Dnia 20. wyszło koło 7000 piechoty, 200 koni z 6. działami przez bramę, i stanęło w porządku do bitwy na stoku między starą i nową bramą. W równym czasie wszystkie bateryie twierdzy zaczęły dawać ognia. Spodziewaliśmy się uderzenia, całe blokuiące woysko stanęło pod bronią, ale po niektórych obrotach oznaczaiących wahanie się, wrócił nieprzyiaciel przez nową bramę do twierdzy.

Mam honor i t. d.

Moncey.

Czytamy w Gwieździe z d. 29. Sierpnia: »Nim się Stany rozeszły i nim mianowały trwałą Deputacyią, naradzały się nad zapytaniem, czyli należy przyiąć propozycyie. Zapytanie to utrzymało się 85 głosami przeciw 16. — P. de la Hitte miał długą rozmowę z Valdesem, woyskowym Gubernatorem Kadyxu. List, którego był oddawcą, pokazano Królowi.

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

Xiążę Wellington wyiechać miał d. 19. Sierpnia do Niderlandów, dla odprawienie coroczney obiazdki rozmaitych twierdz tamecznych i oglądania w nich budowań warowni. Gdy budowy te iuż ukończone są, podróż ta do Niderlandów będzie ostatnia w tym celu przedsięwzięta.

Postanowiona pośrednia cena owsa na sześć tygodni, które upłynęły z 16. z. m. wynosiła 24 szyll. 7 den. tak dalece, że nie dopuszczono obcego owsa na targi Angielskie. Osoby, których to z iakiego bądź względu obchodziło starały się usilnie własną zabezpieczyć korzyść. I tak, ażeby tylko wyżwspomniona cena spaść mogła, dóm ieden w Lincolmshire przedał 15,000 miar po 17 szyll., których wartość powinna była bydź 25 szyll. Mówią, że sześciotygodniowa cena pszenicy postanowiona będzie na 59 szyll. 8 den., ponieważ pszenica Kanadyyska, za którey miarę płaci się cła wchodowego po 17 szyll. dla użytku wewnątrz kraiu iest od cła wolna.

Francyia.

Dnia 25go Sierpnia z rana iako w dzień imienin Swoich, przyymował Król Jegomość Monsieura, Xiężnę Berry, Dzieci Francyi, nareście Xiążęta i Xiężniczki krwi Królewskiey. Po śniadaniu, do którego także należała iego rodzina, przyymował na tronie życzenia Ministrów, Marszałków Francyi, Rady Stanu, Paryskiey Municypalności, Kassacyynego, rachunkowego i Królewskiego Sądu, Trybunału Departamentu Sekwany i Król. Francuzkiego Instytutu. Główne sztaby i Oficerowie Paryskiey Narodowey gwardyi, gwardyi Królewskiey i woyska należące do Paryskiey załogi miały zaszczyt przeciągania przed Królem. O 2 godz. przyymował Król Jegomość życzenia ciała dyplomatycznego, co się odbyło ze zwyczaynemi obrzędami. O 9 godzinie była wielka parada w zamku Tuilleryiów, na którey znaydowali się także uczniowie Królewskiey woyskowey szkoły z St. Cyr, w liczbie 200. Czynili woyskowe obroty pod dowództwem Marszałka Macdonald i przechodzili potem po pod okna, w których znaydował się Xiążę Bordeaux. Wieczorem aktorowie teatru Vaudeville przedstawili w gmachu Dzieci Francyi trzy teatralne widowiska. O 2 godzinie zaczęły się zabawy ludu na polach Elizeyskich. Składały się z widowisk, pantomimów, tańców na linie, z muzyk i z żywności rozdawanych obficie. Na polach Elizeyskich spalono sztuczny ogień. Naywiększy porządek panował na tych rozrywkach ludu.

Włochy.

Donoszą z Rzymu pod d. 27. Sierpnia: »Dnia 23. z rana zgromadziło się 28 Kardynałów w pałacu Watykańskim i odbyli pierwszą główną Kongregacyią w tak zwaney Paramenteńskiey Izbie. Na tém posiedzeniu odczytano Konstytucyie kilku Papieżów tczące się Konklawów, które każdy Kardynał uroczyście zaprzysiągł. Potém Prefekt Obrzędów w przytomności wszystkich Kardynałów rozłamał pierścień rybacki podany mu przez Kardynała Szambelana i zniszczył ołowianą pieczęć Kancelaryi Apostolskiey, która była wręczoną Kardynałowi Dziekanowi przez Prefekta Urzędu pieczęci. JX. Pod-Dataryiusz oddał zapieczętowaną szkatułkę z prośbami, a Kardynał Sekretarz taką samę zapieczętowanę szkatułkę, w którey brewy złożone były. Przystąpiono do potwierdzenia JX. Bernettego na Gubernatora Rzymu. Potém wybrano JX. Paulo Foscolo, Arcybiskupa Korfuskiego, ażeby miał mowę pogrzebową za zmarłego Papieża, a Sekretarz Brewów Papieżkich do Dworów Xiążęcych, JX. Testa, miał mieć mowę względem obioru nowego Papieża. Na témże zgromadzeniu mieli bydź mianowani Deputaci do otwarzenia Konklawe, lecz wybór ten nie odbywał się, ponieważ iuż na dawniey wspomnioney nadzwyczayney główney Kongregacyi odbytey d. 21. mianowani byli Deputowanymi: Kardynałowie della Somaglia i Ruffo, z których ostatniego mieysce aż do iego przybycia z Neapolu zastępuie Kardynał Consalvi. Na tém posiedzeniu był przytomny JX. Mazio, Sekretarz Świętego Zgromadzenia, który iak zwyczaynie bywać powinien na wszystkich obradach po uwolnieniu Stolicy Świętey. Ztamtąd udali się Kardynałowie do kaplicy Syxtusa, gdzie, iak wyżey wspomnieliśmy, wystawione były od dnia wczorazszego wieczorem zwłoki Oyca Sgo. Tam poszli także Klerycy kościoła Watykańskiego, a Dziekan tych Kanoników odziany Pluwiałem przeżegnał ciało, poczém zaniesiono ie do kościoła St. Piotra. Przódkowało mu Duchowieństwo kościoła Watykańskiego z krzyżem i z zapalonemi świecami. Ośmiu kapłanów w koszulach choralnych niosło trunnę, a tyleż Kanoników trzymało końce całunu. Trunnę otaczali Szwaycarowie i gwardyia szlachecka, za którą szli wszyscy Kardynałowie. Niesiono zwłoki przez Królewskie wschody i przez podwoie do głównego Kościoła. Gdy JX. Filonardi, Arcybiskup Ateński i Kanonik tego samego kościoła przeżegnał po raz drugi ciało rozeszli się Kardynałowie, a zwłoki zaniesiono do kaplicy nayświętszego Sakramentu. Tam położone były przed kratą, ażeby lud mógł ie odwiedzać i całować nogi. I w samey istocie niezmierną była liczba prawowiernych okazuiących tym sposobem przychylność swoię ku głowie powszechnego Kościoła. Dnia tego wieczorem była Kongregacyia naczelnych Kardynałów u Kardynała Dziekana. Nabożeństwo pogrzebowe maiące trwać przez dni dziewięć, zaczęło się d. 24. z rana. W kaplicy choralney wystawiono katafalek otoczony woskowemi świecami i gwardyią szlachecką. Mszą Ś. miał Kardynał Pacca, Biskup w Porto i St. Rufina, Szambelan St. Rzymskiego Kościoła, po którey z ołtarza przeżegnał katafalek, co się dzieie codziennie przez całą nowennę. Trzydziestu Kardynałów, Prałaci i wszyscy, co maią przystęp do kaplicy, słuchali owey Mszy pogrzebowey. Po skończoney Mszy udali się Kardynałowie do Izby Kapitulney i mieli tam drugą powszechną Kongregacyią. Potwierdzili na niey Władze Rzymu i Państwa Rzymskiego i odbierali wyrazy żalu od Konserwatorów Rzymu. Do urządzenia *Conclave* Deputowani Kardynałowie zdali sprawę o postępie prac swoich.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 6. Września. —

Przedwczora przybył do tuteyszéy Stolicy Cesarzowic. Mość W. Xiążę Michał, a dziś Cesarzowic. Mość W. Xiążę Mikołay.

Rossyia.

Z Petersburga donoszą pod d. 15. Sierpnia: »Dnia 22. t. m. oglądał Cesarz Jegomość zupy w Starey Rossyi. Dnia tego samego przeglądał W. Xiążę Konstanty w Nieświeżu dywizyie Litewskich ułanów, a d. 29. opatrywał Xiążę Alexander Wirtemberski nowe szluzy na kanale Ladogi.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest LIV. Numer Rozmaitości.)

Redakcyia, J. Bensy; Druk, J. Pillera.